బుల్లెమ్మ బస్సు

విశాఖపట్నంలో సిటీ బస్సులు జాతీయం చెయ్యకముందు, ఒక రాత్రి ఏడు గంటల ఐదు నిమిషాలకు పూర్ణా మార్కెట్ దగ్గర ఒక బస్సు ఆగింది.

అక్కడనించే గోపాలపట్నం వెళ్ళవలసిన బస్సు. అయినా ఆ ముందు స్టాపులోనే మనుషులు నిండిపోయారు. బస్సు ఆగగానే తోపులాట ప్రారంభ మైంది. బుట్టలతోనూ, తట్టలతోనూ కొందరైతే, సంచులను నింపుకొని మరి కొందరు. చేపల కంపు కూడా వేస్తోంది. ఎందరైనా ఫరవాలేదన్నట్లే క్లీనరు మనుషుల్ని లోపలకు తోసేస్తున్నాడు.

ఈ రద్దీ యిలా వుంటుందని తెలుసుకున్న నేను ముందు స్టాపులో యెక్కాను. అక్కడా నాకు చివరి సీటులోనే కూర్చోడానికి బాగా దొరికింది. నా ప్రక్కన కార్నర్ సీటులో - అదే బస్సు చివరిసీటు - వొకడు కూర్చున్నాడు. వాడు మాటాడక పోయినా వాడి కళ్ళు మాటాడేస్తున్నాయి. చేతులు కాస్త అప్పు డప్పుడూ వణుకుతున్నట్లున్నా, పెదాలు వణకటంలేదు. వారం రోజులై గడ్డం గీయనట్లుంది. అజీర్ణం చేసిందో లేక ఆకలి మెండుగా వుందో, అప్పుడప్పుడు తేనుపులు తీస్తున్నాడు. ఒకటొకటిగా వెలిగిస్తున్న బీడీలు వొంటికి వ్యాధి తెచ్చి పెట్టినట్లు అప్పుడప్పుడు అదే పనిగా దగ్గుతున్నాడు. టికెట్ తీసుకోకపోయినా, గుడ్డలు సరిగ్గా లేకపోయినా గుడిలో దేవుడిలా తిష్ఠవేసుకుని కూర్చున్నాడు.

బస్సు డ్రైవరు, కండక్టరు, క్లీనరు ముగ్గురూ ఆ రద్దీలో అలనాటి రాజా గారి ముగ్గురు సేవకుల్లా వున్నారు.

పిలిస్తే పలుకనివాడు కండక్టరు.

స్తంభం చాటుగాడు డ్రయివరు.

అదేపోతగాడు క్లీనరు.

క్లీనరే "జరగండి - సర్దుకోండి" అని జలపాతంలా అరుస్తూ మనుషులను ముట్టుకుని తోస్తూ కుక్కుతున్నాడు బస్సులో.

"ఎవరి దేవులాట అలదైతే - మరి యీ తోపులాట తన్నులాట తప్పదు" అన్నాడొక పాసింజరు సర్దుకుంటూ.

''రాజుగారి సేవకుడు తోసేస్తున్నాడు. మన అవసరం మరి. మాటాడలేం" అన్నాడొక పెద్దమనిషి.

"రాజుగారి సేవకుడనకండి, ఇదెవరి బస్సు?"

"బుల్లెమ్మ బస్సు!" అందుకున్నా డొక యువకుడు.

''బుల్లెమ్మ సంగతి యెవరికి తెలీదు?" మాట కలిపాడు వాడి మిత్రుడు.

బస్సు యీ మాటతో కదలింది. మనుషులు ఫుట్‌బోర్డ్ మీద నిల్చొని వ్రేలాడుతున్నారు.

"బుల్లెమ్మ ఈ బస్సునాగే వుంటాది...." మళ్ళీ మొదలు.

నా ప్రక్కనున్న బీడీ మనిషి ఆ యువకునివేపు తీక్షణంగా చూశాడు. వాడి చూపును ఆ యువకుడు అందుకున్నా ఆది గుడ్డివాని బెదరింపులా అనిపించిందేమో "ఇలాగే ఓవర్‌లోడ్ చేసుకునే బస్సు కొన్నది" అనగానే బీడీ మనిషి చప్పున లేచి పడీమని చెంపపెట్టు వాడికి తగిలించాడు - ఐదేళ్ళు అంటుకు పోయినట్లు.

ఇద్దరూ తాగినవాళ్ళే, ఒకరి నొకరు తోడు కోరుకునే బదులు, ఒకడు తను వాగినదే పాట అని అరిచాడు. ఇంకొకడు తను ఆడినదే ఆట అనుకున్నాడు. ఇద్దరూ తాగినవాళ్ళే. వీళ్ళ తప్పులకు తగవులేదు. అయినా తగవు పెరిగి పోయింది బస్సు ఆగిపోయింది.

నేను అడ్డుకోకపోతే బీడీ మనిషి ముక్కు చిదికిపోను. నడుం విరిగిపోను. ఐనా బీడీ మనిషి అంత మనోహరంగా తిట్టగలడని అనుకోలేదు. ఆ తిట్లలో బూతులున్నా, అందం వుంది. కవిత్వం వుంది. తిట్లు సాధారణంగా గాలికి పోతవి. కానీ, కొన్ని తిట్లు నా మనస్సులో నిల్చిపోయాయి.

"ఇవి చెయ్యి దెబ్బలు కావురా, చెప్పు దెబ్బలురా!"

"దెయ్యాన్ని లేపి, పేలాలు లంచమిచ్చి మీ అమ్మ రంకుబోయి నిన్ను కన్నదిరా!"

"నీ మసగ కన్నుకి, యెదవా, ఆడపడుచు అసలు అందం యెక్కడాను తాదిరా....?"

రాయలేని తిట్లుకూడా వున్నాయ్. ఐనా, అవి రంజుగా వున్నాయ్. పదుగురూ చేరటంవల్ల యెలాగో సద్దుమణిగినా, యువకుడు ఇంకా పళ్ళు బిగిస్తున్నాడు. పళ్ళు సరిగ్గా పూర్తిగా లేకపోయినా బీడీమనిషి పెదాలు నొక్కుకుంటున్నాడు. బస్సు మళ్ళీ కదిలింది. బీడీ పొగ నన్ను వుక్కిరి బిక్కిరి చేస్తోంది. నేను అడ్డుకొని తనకోపం కొరివిలా అంటుకోకుండా చేశానని కామోసు. ఆ యువకుడు నా వేపు కొర కొరా చూస్తున్నాడు. వీడింకేమైనా చేస్తాడేమోనని నా జాగ్రత్తలో నేనుంటున్నాను. ఇటుప్రక్కవాడు దిగగానే ఆ యువకుడు నా ప్రక్కలోనే కూర్చున్నాడు. బీడీమనిషి కూనిరాగాలు తీసుకుంటున్నాడు.

కొంతదూరంపోయాక యువకుడితో "నీ పేరు?" అడిగాను.

"అరవై రూపాయల అప్పు యిస్తావా చెప్తా-"నన్నాడు.

తొలిసారి తమాషా మనుమలిద్దరి మధ్య కూర్చున్నాననిపించింది.

"అరగించడానికేనా అప్పు అడుగుతున్నా"వన్నాను.

"ఆ శంక నీలో వుంటే వద్దులే. నీ పక్కన బీడీ మనిషికి కామెర్ల రోగం వచ్చిందా?" అన్నాడు.

"ఎందుకా సంశయం?" అన్నాను.

"ఆ రోగం నమ్మరానిది. ఆ రోగంవున్న మనిషి సరిగ్గా చూడలేడు."

మెల్లగా వాడి చెవిలో గొణిగాను-

'నీకు బుల్లెమ్మ బాగా తెలుసా?"

"మావూరి మనిషేనండి, దానిసంగతి యెవరికి తెలీదు?'

'నాకు తెలియదు. చక్కగా వుంటుందా?'

"ఆ చక్కదనంతో యెందరినో నిక్కుల్లో పెట్టేసిందండి!"

"ఏం చేసింది?"

"అది గువ్వలా కిళ్ళీ బడ్డీమీద కూర్చుంటే, మేడెక్కిన మారాజే దిగొచ్చేవాడు."

వీడి సింపతీ పొంది, బుల్లెమ్మ గురించి వివరంగా తెలుసుకోవాలని-

"నిజం చెప్పి అనవసరంగా లెంపలు కాసావు" అన్నాను.

"తమరు అడ్డుకున్నారు. లేకపోతేనా ఆడిని సింత సిగురు పచ్చడి చేసేద్దును."

"ఇంతకీ బుల్లెమ్మ చేసిన తప్పుపని?'

"మగాళ్ళు తిరగక పెడతారు. ఆడది తిరిగి సెడతాది."

"బుల్లెమ్మ తిరిగి చెడిందా?"

"అబ్బో! అదెక్కడండి? నాంచారమ్మ. ఎన్నెల్లా ఎదుగుతూ నివరికి నిగ్గునేక అమాస అయిపోనాదండి!'

"ఎందరినో నీటముంచి డబ్బు చేసుకుందంటావు."

"నీటముంచడం కాదండి! నవ్వుతూ గొంతులు కోసేసి, ఈనాడు పెద్ద రాణీనాగ యేలుబడి సేస్తంది. ఈ మగాళ్ళంతా దానియెదర బొర్లా వడ్తారండి!"

"పిల్లలు లేరా?"

"అది పాడుబడ్డ బీడు. పంటెక్కడ పండుతాది?"

"పిల్లలు దక్కలేదా?"

"నోటికి తీపి, పొట్టకు చేదు- అన్న సామెత యినలేదా? వగలు మాటలతో మగాల్ని మింగేస్తే నిప్పుని నీళ్ళలో ఒడేసినట్టే లెఖ్ఖ."

"దగ్గరకెళ్ళిన ప్రతి మగాడూ దాసుడై పోయాడా?"

"దూలంలా సేవదేరి యెల్లినోళ్ళు, యెదురుపుల్లలా వంగిపోనారండి! అంత దేంజరీసు మనిషి."

ఒకవైపు లోకానికి ప్రతినిధి ఈ యువకుడు. ఇతను నాతో యేం చెప్పాడో లోకులు ఆమె గురించి అచ్చంగా అలాగే అనుకుంటున్నారు. వీడు, ఆమె బయటి శృంగారంచూసి, లోన వికారం సృష్టించుకున్నవాళ్ళ ప్రతినిధి. వీడు- పేరు చెప్పలేదు. అప్పు అడిగి ఆరగించాలన్న మనిషి. జనంలో మనిషి. జనవాక్యం కర్తవ్యం అన్నట్లు అందలమెక్కి అరుస్తున్నాడు. వీడు అకాశ రామన్న కాడు. అసూయను ఆయుధం చేసుకుని ఈ ఆడదాన్ని ముందుకు తోస్తున్నవాడు. అస్తమానం అరిచే పిల్లిలాంటివాడు. ఈ ఆడది వంగి వస్తే, వయసు వరసా మరిచిపోయి పాలుకు వరిగెత్తిన పిల్లిలా పరుగెత్తుతాడు. బుల్లెమ్మను చందమామతో పోల్చినా, చంద్రుని చూచిన కుక్కలా మొరుగుతున్నాడు.

తవ్వగా తవ్వగా తథ్యం తేలుతుందనుకున్నాను. బస్సులో యిరుగాయన చెప్పదలచిందంతా చెప్పేశాడు. పొరుగాయన పలకరించినా పలకలేదు. ఇద్దరి గోడూ వింటేగానీ ఈ విరాటపర్వంలాంటి కథను తెలుసుకోలేను. బుల్లెమ్మను ద్రౌపది అనలేనుగానీ అంత చాకచక్యంవున్న ఆడదని నా విశ్వాసం. చింతనించి బయటపడి చిగిర్చడానికి అంతులేని ఆశను అందదండలు చేసుకున్నా, అడుగులు జాగ్రత్తగా వేస్తోందని వూహించుకున్నాను. అందుకే అడిగాను-

"ఇప్పుడు బుల్లెమ్మకు మొగుడు లేడా?"

"వున్నాడండి! వీడు బిదోవాడు. నామ్‌కావాస్తే "

'అంటే?"

"వాడిమాట నెగ్గదండి!"

"ఏంచేత?"

"అది గొంతుక దీనిలా పెగలదండీ!"

"అంతేనా? లేక ఏదైనా మందూ మాకూ పెట్టేసిందా?"

"దాని అందమే మందండీ! దాని ఒళ్ళు పొందికే మాకండీ!"

"ఇంకా చిన్న వయసేనా?"

'దాని వయసోలంకి జుత్తులు నెరసిపోతన్నాయిగానీ- దాని జుత్తు బొగ్గ నలుపండీ! దానిది కాయ శరీరమండీ!"

"బాగా ముస్తాబవుతుందా?"

"అద్దశేరు పసుపు రాయదు. అద్దాల చీర కట్టదు గానీ అరంజ్యోతిలా మెరుస్తాదండీ!'

ఇప్పుడనుకున్నాను. ఈ విరాట పర్వంలో కీచకుడంటూ వొకడు లేడు. వీడు- అప్పు అడిగి అరగించాలన్న వీడి పేరు కీచకుడు. ఈ లోకంలో బుల్లెమ్మకు యెందరో కీచకులున్నారు. ఈ కీచకుడు బస్సుదిగిపోయాడుగానీ అ బీడీ మనిషి దిగిపోలేదు. నా కెందుకో ఈ మనిషి. ఈ బీడీ మనిషి వయసు మళ్ళినా అలా కనబడటంలేదు. చేతులు వణుకుతున్నా అంత గట్టిగా చెంప పెట్టు పెట్టగలిగే బలం వీడికివుంది. వాగేనోరుకాదు. మౌనంగా తొడచరిచి శత్రువుని చిత్తుచేసేవాడిలా వున్నాడు. తిట్టినా ఒక రీతిలో తిట్టున్నాడు. బీడీ పొగైనా ఒక రీతిలో వదులుతున్నాడు. దగ్గినా ఒక పాషన్‌లో దగ్గుతున్నాడు

ఈ బీడీ మనిషి ఈ విరాటపర్వంలో భీముడెందుకు కాకూడదనిపించింది. నా వుద్దేశంలో బుల్లెమ్మకూ, వీడికి యేదో సంబంధంవుంది. లేకపోతే యెవరికి లేని బాధ వీడికెందుకు?

ఎలాగైనా యేదో గుట్టులాగుదామని-

"ఎక్కడుంటున్నా"రన్నాను.

జవాబు చూపులే.

"బుల్లెమ్మ బస్సులో పనిచేశావా?' అడిగాను.

అవునన్నట్లు తల వూపాడు. ఈ బీడీ మనిషి వయసులో యెలా వుండే వాడో నా వూహలో కనిపించాడు. తిరిగిన మీసాల మీద నిటారుగా నిల్చున్న ముక్కు, ఆ కళ్ళు సమ్మోహనమైనవి. ఆ జుత్తు అప్పుడూ యిలాంటి వుంగరాల జుత్తే. ఇతనిలో నాటకంలో నాయకుడికి వుండే హుందా వుంది. కళ్ళులేని కామంతో బుల్లెమ్మ పరుగెత్తుతున్నప్పుడు, గుణంతో త్రోవలో నిల్చున్న యీ బీడీ మనిషి, యెదరగానున్న బురదగుంటలో కూలిపోకుండా ఆపాడేమో? దానికి కృతజ్ఞతగా, చాటుమాటుగా చెక్కిల్లు అందిచ్చి, చక్కిలిగింతలు పెట్టి,

శృంగారం తేనెలా కురిపించిందేమో? అందుకే బుల్లెమ్మ చేస్తున్న యే పనీ సొంపుగా, ఇంపుగా వీడికి కనిపిస్తోందేమో?

నేనేమన్నా మూతికి మరమేకు వేసుకున్నట్లున్నాడు. మాటలు చెప్పే మొనగాడు కాదు,వేషం చూస్తుంటే ఒకరికి పూటబత్తెం యివ్వగలిగే పుణ్యాత్ముడి లానూ లేడు. పనిలేకుండా పరాకుగా తిరుగుతూ ఉషారు నిచ్చే నిషాలో నున్నాడు. ఏ సందులో ఈ రాత్రిమీద దూరుతాడో తెలుసుకుందామని నా స్టాపు కాకపోయినా వాడితోపాటు దిగిపోయాను. మేం దిగినచోట రోడ్డువార వెంట కుప్ప వుంది. దిగుతూ, జారిపోతూ ఆ వల్లం నేలలో పడ్డాడు. చప్పున లేవ నెత్తాను. చేతులు వణుకుతున్నాయ్.

"లేవనెత్తావా బాబూ? మనిషన్నవాడెప్పుడూ మాణిక్యమే."

"అయితే ఈ కీచకుడ్ని ఎందుకొక్కట్టావ్?"

బీడీమనిషి పక్కున నవ్వి, బీడి వెలిగిస్తూ-

"మంచిపేరే పెట్టావ్" అని ఒక దమ్ములాగి, "మనుషుల్లో కొందరు అప్పుడప్పుడు మన్ను మింగిన పాముల్లా పాకుతారు. కానీ, మనిషన్న మాటలోనే మంచి వుంది" అన్నాడు.

"మంచి అన్నది వుంటేగానీ వాడిది మనిషి జన్మ కాదనా మీ ఉద్దేశం?"

"మనిషి పుట్టుక దొడ్డ పుట్టుక. దయ లేకపోవడం అంటూ మనిషికి తెలీదు."

"ఏదో ఒకరిపై దయ తప్పక మనిషికి ఉంటుందంటారు?"

అతను జవాబు ఇవ్వకుండా నడుస్తున్నాడు. మళ్ళీ అన్నాను- "అడివి జంతువుకే దయ లేదంటారు!"

"జంతువులను మనుషుల మధ్యకు ఎందుకు తెస్తావ్?"

"మరెవర్ని తేవాలి?"

"మనుషుల మధ్యకు చీటికి మాటికి యెవడొస్తారో వాడ్ని తే."

నాలుగడుగులు వేశాక వీధి మెర్క్యురీ బల్బులైటులో అతని ముఖం గంభీరంగా కనపడింది.

"దేముడే వస్తాడు" అన్నాను.

'మనిషికాదు, దేముడే నాకు క్రూరుడు' అన్నాడు.

"ఎలా?"

"నాది నలబయ్యేళ్ళ సార్వీసు. ఒక్క యాక్సిడెంటు లేని సార్వీసు. చక్రాన్ని నమ్మాను. పాసింజర్లు నన్ను నమ్మారు. ఒక్కడే కొడుకు. పెద్దవా

డయ్యాడు. నాకు సుఖపెట్టామనుకునే సమయానికి నాలా చక్రం పట్టుకున్న వాడే మట్టించేశాడు. తప్పుచెయ్యని నాకే దేముడు కసాయోడయ్యాడు. నా పెళ్ళమే బతికుంటే పిచ్చిదైపోను. కొడుకు గడించరాని_కొడుకు. ఆడపిల్లలు ఆగి చూసిపోయే రూపు వాడిది. వాడి తలపు మరచిపోడానికి తాగాను. తాగుతున్నాను. హాయినిచ్చేది యీ తాగుడూ - బీడీ పొగ....''

''వీటికి డబ్బెక్కడిదీ?''.

''ఎందరి ప్రొప్రయిటర్ల దగ్గరో పని చేశాను. అంతా రామరామా అన్నారు. బుల్లెమ్మమాత్రం రామరామా అని ఊరుకోలేదు నా చేతులు వణకడం చూసింది. బస్సు దిగిపోమన్నాది. దిగిపోయాను. ఇక అడుక్కుతిని బతకడమే అనుకున్నాను.

''నా బస్సుమీద నీ యిష్టం వచ్చినట్లు తిరుగు.నీ తిండి,బట్టా, నీ బీడీలు, నీ తాగుడూ - నీ కింద నీవు బతికినంతకాలం ఖర్చు నాదే' అన్నాది బుల్లెమ్మ. దయగల మనిషి. దేముడికన్నా గొప్పది. ఆ యమ్మ మీద అడ్డదిడ్డంగా కూస్తే అడాపెడా వాయించేసాను.'' ఏదో గొప్పపని చేసినట్లు నవ్వుకున్నాడు. ఇంకో బీడీ వెలిగించాడు. పొగ వదుల్తూ అలా ఆ మర్రి పాలెం సందులోనికి వెలిపోతుంటే కీచకుడ్ని చంపిన భీమబలుడు నడుస్తున్నట్లే అనిపించింది. తరవాత నేను ముందుకు నడుస్తూ రోడ్డుమీద పోతున్నాను.

కొంతదూరం పోయాక బుల్లెమ్మ బస్సు తిరిగివస్తూ యెదురైంది. ఎంత చక్కనిబస్సు! ఎంతవయ్యారంగా వస్తోంది! దీపాలు లోనా, బయటా ఘనంగా వెలుగుతున్నాయ్. "బుల్లెమ్మ" అని బస్సు ముందు పెద్ద ఇంగ్లీషు అక్షరాలు రెండు ప్రక్కలా వున్న రంగు బల్బుల వెలుగులో చెమ్కీలతో చుక్కల్లా మెరుస్తున్నాయ్.

*

(1979)